

UNA VERDAD INCÓMODA

Guia per a veure una pel·lícula amb ulls crítics

UNA VERDAD INCÓMODA

Per fer front al visionat de la pel·lícula o la lectura del llibre hi ha dos nivells d'anàlisi: el de les carències del discurs sobre el canvi climàtic, i el dels aspectes positius i negatius del missatge.

El context de la pel·lícula

"Una verdad incómoda", tot i que potser la traducció més literal seria la de "Una verdad inconveniente", no és una obra que aprofundeixi en les arrels del problema. Ho exposa d'una forma molt ben documentada, però passa de puntes en el consum exacerbada d'energia en una civilització que vol mantenir un ritme de vida frenètic, amb un nivell de població creixent, i tot plegat basat en un model de civilització que explota els recursos naturals o béns col·lectius sense pensar en el futur. Encara que

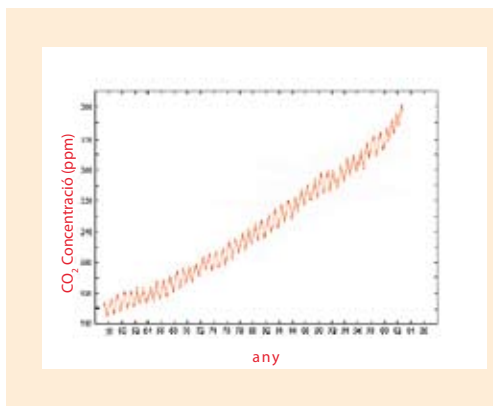
- Introducció..... 2
- El context de la pel·lícula 2
- Aspectes positius i negatius de la pel·lícula..... 3
- L'atac a Al Gore per provocar desorientació..... 6
- Una pel·lícula recomanable 8

Introducció

Una pel·lícula per definició és una recreació d'una realitat. Aquesta pot estar basada o no en fets reals. Per altra banda, també per definició un film s'ajusta a un guió fet que la caracteritza en tot el seu plantejament. Ben diferent és un documental. En cert sentit, "Una verdad incómoda" es nodreix d'aquestes dues visions. En primer lloc cal advertir que les conferències de Al Gore que hi apareixen són en un plató, on tot s'ha dissenyat per a l'ocasió àdhuc el públic. El rodatge es va fer en dues sessions, en dies diferents, amb canvis dels "extres" o voluntaris que feien de públic. No es tracta, doncs, d'un documental filmat sobre les conferències d'Al Gore. Se-

ria més adient dir que es tracta d'una dramatització sobre la realitat de les seves conferències. Dit això, podem valorar la resta dels recursos emprats: la presentació digital, els trossos de documentals o de dramatitzacions sobre els seus viatges. Com succeeix en qualsevol obra fílmica aquesta té una component artística i, com podríem dir d'una cançó, la música no té perquè adequar-se al contingut de la lletra. Ni tampoc aquesta ha de reflectir una determinada realitat sinó és a través de la visió del propi artista. Cal veure en aquest film a Al Gore com un artista que posa a disposició d'un tema la seva professionalitat. Una professionalitat que, en el seu cas, té un caràcter vivencial respecte a la preocupació per la degradació ambiental.

Al Gore ja escrivia sobre medi ambient molt abans del seu status polític. Però, tampoc no podem oblidar que és un ex vice-president del govern dels Estats Units i que té un status social que en cap moment s'emmarca en un compromís social i ecològic radical. Tot el contrari. Tanmateix, com succeeix en una bona cançó aquest film no deixa indiferent i, atesa la problemàtica que tracta, té un valor de sensibilització ambiental innegable. Y malauradament, el seu missatge malgrat les crítiques sense fonament, especialment des de que va rebre el Premi Nobel de la Pau, és ben real. És una pel·lícula i no pas un conte de ficció. Però, tampoc es pot veure la pel·lícula com si es tractés d'un manifest ecologista, en sentit estricte. Així, com en moltes ocasions una pel·lícula ha aconseguit obrir una debat sobre un aspecte de la realitat social, aquí ens trobem en el mateix cas, referida a la realitat ecològica del nostre planeta.

només sigui al final del film s'aporta un missatge de participació contra el canvi climàtic raonable i útil per a la ciutadania interpellada per "UNA VERDAD INCOMODA". Uns missatges reforçats per la cançó "Need To Wake Up" (Cal que et despertis) interpretada por Melissa Ethridge.

Des del punt de vista d'un ecologisme compromès cal recriminar-li que passi de puntetes a temes importants com és ara les diferències Nord – Sud en el conjunt del missatge (només un breu apunt a 1 hora i 5 minuts de projecció), que no hi hagi cap referència sobre el consum sumptuari i el malbaratament, sobre les desigualtats que hi ha al darre- ra, sobre els aspectes de la geopolítica USA en relació als combustibles fòssils, i molts altres aspectes del problema.

Pot sorprendre que en les escenes cen- trades en la persona d'Al Gore, aquelles que no relaten els aspectes biogràfics s'hagin filmat dins d'avions i cotxes amb xofer. Certament, el guionista pretén amb aquestes escenografies retratar un personatge compromès que viatja per estendre el missatge contra el canvi climàtic. Malauradament, si tenim en compte que tant els cotxes com els avions són un factor important en la desestabilització climàtica es conver- teixen en un contrapunt controvertit, que comentarem més endavant. Potser hauria estat millor emprar un altra re- curs per il·lustrar el pelegrinatge global del protagonista impartint conferències arreu. Encara que per cada conferèn- cia cobri xifres milionàries (el que no és una excepció en una pràctica molt estesa entre ex-presidents de tots els països occidentals), Al Gore sempre ha defensat que aquestes quantitats són donades a una fundació que treballa en la línia de les seves conviccions. En

qualsevol cas pot ser un bon motiu de debat sobre com en la nostra societat els missatges avancen quan hi ha al seu vol- tant una aureola pecuniària important.

Aspectes positius i negatius de la pel·lícula

Un dels punts més controvertits és que no es qüestionari l'actual creixement econòmic. Però, que no ho faci la pel·lícula no ens impedeix que aprofitem l'avinentsa per qüestionar-ho. Pensadors com l'economista Nicolas-Georgescu Roegen demostren que per viure de forma sostenible ens cal impul- sar el que avui s'anomena, d'una forma un tant simple, el "decreixement": hem de reemplaçar l'ideal del creixement que ha servit com a substitutiu de la distribució equitativa de la riquesa, per una visió més humana en la qual la pro-

ducció i el consum estiguin subordinats a les metes de supervivència i justícia.

En el fons "UNA VERDAD INCOMODA" és una apel·lació a la consciència de les perso- nes per emprendre un canvi de menta- litat impulsant un canvi de tecnologia. Certament, la solució del problema de l'escalfament global no depèn exclu- sivament del canvi de tecnologia. La pel·lícula tampoc té cap referència a la intervenció col·lectiva, ni al poder de la legislació. Així, que la visió d'Al Gore conduint el seu cotxe no és cap con- tradicció des del seu punt de vista amb la demanda de reducció d'emissions de CO₂, és més, reforça el missatge en que creu l'autor de que l'enfocament del problema es limita a un equilibri entre consciència individual i canvi de pautes de consum, i fa un contrapunt "tranquil·litzador" cara als poderosos grups de pressió econòmics dels EE.UU. Com aspecte positiu assenyalem que la pel·lícula va més enllà de les políti- ques que emanen del *Protocol de Kio- to*. L'apel·lació a un canvi tecnològic ultrapassa l'abast de l'únic mecanisme que ha sobreviscut des del debat en- cetat al 1997: el comerç d'emissions. Ara bé, és necessari distingir cinc plànols o nivells en torn als quals es desenvolupa la pel·lícula.

- 1.- Un discurs purament polític basat en una visió USA. Un anàlisi de la manipu- lació del consens científic. El mite de l'economia.
- 2.- Una presentació biogràfica discon- tínua d'Al Gore com a polític i com a persona.
- 3.- Una breu avaluació dels impactes polítics, humans i socials del canvi climàtic.
- 4.- Un material divulgatiu de la ciència del canvi climàtic.
- 5.- Una presentació d'alternatives (solu- cions) al problema del canvi climàtic.

Els cinc plànols no es desenvolupen amb la mateixa intensitat, ni de mane- ra ordenada, durant la part central de la pel·lícula es van alternant el 4 i el 2 (com a recurs dramàtic, i en la línia de subratllar el canvi de pensament del personatge en funció de com l'afecta la realitat, en una picada d'ull al espectador), que en- llacen, respectivament amb l'1 i el 3 com a sub temes. Els minuts finals estan dedi- cats de manera monogràfica al nivell 5.

Una bona pràctica per complementar la pel·lícula: **llegir-se alguns llibres:**

- *Simplicidad radical. Huellas pequeñas en un mundo finito* de Jim Merkel publicat per la Fundació Terra.
- *Vivir (bien) con menos: Sobre suficiencia y sostenibilidad* de Manfred Linz, Jorge Riechmann y Joaquim Sampere, publicat per Icaria Editorial (a l'abast d'un gran nombre de públic adult)
- *Ensayos bioeconómicos* d'aquest autor publicat per Libros de La Catarata (reco- manable per a estudiants universitaris),
- *Biomímesis*, de Jorge Riechmann, de la mateixa editorial, Libros de La Catarata.
- *Una veritat incòmoda*, de Al Gore, basat en la pel·lícula del mateix nom; publicat en castellà per Editorial Gedisa i en català per Edicions 62.

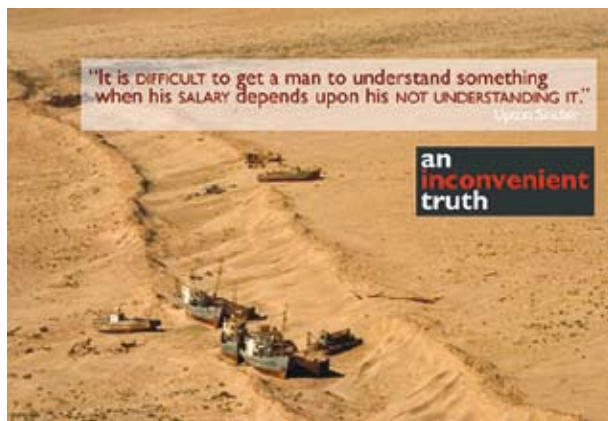
Es tracta de veure críticament cada plànol, i especialment de separar, els elements de divulgació científica (de gran qualitat), de la resta de plànols (molt més qüestionables). Un anàlisi més detallat de cada plànol ens permet avaluar el seu contingut:

1.- Un discurs purament polític basat en una visió nordamericana

Es fan servir tots els recursos habituals en la comunicació de masses a nivell dels USA: acudits, veu en off, dibuixos animats i fins i tot ridículs (com el de la nena que al pur estil dels "Simpson" se li desfà el gelat) to de veu melodramàtic quan es parla dels efectes del Katrina (i d'altres desastres) en el propi territori, ironia en referència a l'administració Bush, en definitiva, una re afirmació continuada de la superioritat dels valors democràtics estil USA i del sistema, etc. Malgrat les apel·lacions genèriques i les implicacions evidents, la pel·lícula només realitza dues denúncies concretes. La de James Hansen, científic de la NASA que va patir un silenciament per les seves postures de denúncia de la crisi del clima; i la de Philip Cooney, personatge del "lobby" petrolier que va ocupar càrrecs en l'administració Bush, i que va arribar a censurar informes científics. Fidel a la concepció "optimista" de la indústria cinematogràfica americana, en la darrera part de la pel·lícula resulta patent la voluntat de no tocar cap dels puntals del sistema, tot el nucli del problema es redueix a un conflicte entre "percepcions" velles i noves: cap sector del poder industrial rep crítiques, ni tan sols la indústria del petroli. Es destaca molt el paper del sector de les assegurances, el sector tradicionalment aliat en la denúncia del canvi climàtic per les evidents implicacions econòmiques. La reiterada referència a la manca de voluntat política evita entrar en un anàlisi dels interessos i sembla ser una simple qüestió d' "ignorància". L'afirmació de que "la Naturaleza planifica" (minut 49) també és difícilment assumible des la ciència; o de que "cada uno de nosotros puede reducir sus emisiones de dióxido de carbono

a cero" (la qual cosa és totalment impossible). Podem i hem de reduir l'ús dels combustibles fòssils però una vida sense CO₂ és ara per ara impossible, perquè cremar llenya per escalfar-se ja genera emissions i no diguem la pròpia ramaderia, ni que sigui extensiva.

Un altre aspecte del conservadurisme es detecta en les cites de Mark Twain, Winston Churchill i Upton Sinclair. Cap referència a pensadors, ni tan sols nord americans, crítics amb el sistema. La declaració de què la pressió sobre el medi ambient prové dels països pobres del món (a 1h, 1min, 53 segons del film) és també una idea conservadora i poc assenyada, ja que abunda en el tòpic erroni de que "els pobres" són un problema ecològic, quan està demostrat que el seu impacte ambiental és molt inferior al dels rics.

2.- Una presentació biogràfica discontinua d'Al Gore com a polític i com a persona.

La pel·lícula se centra més en l'entorn educatiu, familiar i humà, que en l'evolució política; els detalls més polítics de la seva biografia apareixen desdibuixats i el discurs general aprofundeix en la imatge "humana" del conferenciant amb una reiteració dels tòpics USA més a l'ús (des de les pèrdues familiars, a la ètica de la caiguda i l'aixecament, passant per la lloa dels "vells valors"). En aquest sentit cal assenyalar tanmateix que l'exemple de la seva família productora de tabac, i de com canvia arran de la mort de la seva germana per càncer de pulmó, li permet comparar l'escassa percepció del risc de fumar per a la salut fa quaranta anys i com aquesta percepció

es pot comparar amb l'actual envers l'escalfament global. Tot i que es donen apunts de reflexió personal sobre les limitacions del sistema en relació al problema no arriben a constituir ni tan sols un apunt de pensament polític diferenciat. Potser també es pot veure aquesta mancança com l'assumpció de que ni essent vice-president de la nació més poderosa va poder fer massa res per canviar el sistema des de dins. Tanmateix, s'agraeix que a la pel·lícula aprofiti el càrrec que va ocupar per mostrar l'experiència dels submarins nuclears (sense comentaris) travessant els gels àrtics i com des de finals dels anys 50 cada any els ha estat més fàcil trencar el gel per sortir a la superfície. No és una dada científica però mostra una experiència que ell mateix va poder viure en directe per raons del seu càrrec. En qualsevol cas, aquest detall i altres sobre els seus viatges a l'Antàrtida palesen que la preocupació per al canvi climàtic no és un fet sobrevingut o oportunista. La frase sobre la transició sobtada de la negació al fatalisme, és una de les més brillants. Al polític Al Gore se li poden retreure moltes coses, com a qualsevol persona, però un fet evident i indiscutible és que no es tracta d'un polític convertit a l'ecologisme. Ja que ha publicat llibres sobre

el tema des de 1992, i és considerat un dels fundadors del *WorldWatch Institute*. Des de que va perdre les eleccions del 2000 ha donat un gir a la seva vida i ha dedicat part del seu temps a formar part dels Consells d'Administració d'algunes empreses. Destaquem que és president de la televisió per cable Current TV, una cadena independent que emet per cable i satèl·lit documentals per al jovent basat en continguts creats pels telespectadors i el periodisme ciutadà. També es membre del Consell de Directors d'Apple Computer (fa una bona propaganda d'aquesta marca d'ordinadors allarg de tota la pel·lícula).

En el seu vessant polític cal destacar que fou elegit congressista l'any 1976 i reelegit quatre vegades. Que fou senador el 1984 i el 1990, i que finalment fou nomenat Vice-president dels Estats Units per l'equip de Bill Clinton

el 20 de gener de 1990. Així mateix fou president del Senat, membre del Consell de Seguretat Nacional, i que va encapçalar nombroses iniciatives governamentals. L'any 1992 va escriure el bestseller *LA TIERRA EN JUEGO (Earth in the Balance: Ecology and the Human Spirit*, traduït al castellà per Emecé editors.

3.- Una avaluació de les implicacions polítiques humanes i socials del canvi climàtic.

Apareixen més detallades i centrades en el nivell dels Estats Units. Tot i que es fa referència continuada a les conseqüències que tindrà sobre les societats d'altres parts del món, especialment Àsia (moviments de població) i Àfrica (sequeres al Sahel) les causes del conflicte entre "nuestra civilización" i la Terra (la crisi ambiental) estan acuradament calibrades per sonar neutrals:

- 1.- El creixement de la població.
  - 2.- La tecnologia (maquinària i irrigació).
  - 3.- La mentalitat.
- Com hem dit, en cap moment és menciona el consum i el malversament energètic.

4.- Un material divulgatiu de la ciència del canvi climàtic

L'aspecte més sòlid de la pel·lícula és el seu valor com a document de divulgació sobre la ciència del canvi climàtic. Aquí es evident que Al Gore s'ha basat en les dades del *Panel Intergovernamental del Canvi Climàtic (IPCC)* amb qui ha compartit el Premi Nobel de la Pau 2007. Al llarg de la pel·lícula es toquen tots els aspectes, des dels mesuraments premonitoris de Roger Revelle de les concentracions de CO₂ a l'observatori de Mauna

Loa, fins a les investigacions en testimonis de la concentració de l'aire atrapat al gel, mesures que ens permeten tenir una estimació de l'evolució climàtic des de fa més de 600.000 anys. Però probablement, la dada més reveladora i científicament indiscutible és com la variació de la concentració de CO₂ i l'increment de temperatura global han anat històricament aparellades. Possiblement, aquest sigui el nucli més revelador i també el més ben dramatitzat amb la famosa grua que empra a l'auditori per fer sortir l'increment de la temperatura de l'escala gràfica com apunten les modelitzacions de futur del IPCC. També apunta la importància del paper dels corrents oceànics com a reguladors del clima i com aquestes es poden veure profundament alterades pel desglaç àrtic. En aquest sentit, hi ha una altra pel·lícula, totalment de ficció, però, si més no, fonamentada en una de les hipòtesis científiques més controvertides *EL DIA DE MAÑANA de Roland Emerick (2005) i que recomanem com a material suplementari*, encara que sigui totalment superficial i manipuladora, en la presentació del problema, ens alerta sobre la possibilitat d'un canvi climàtic sobtat. En el mateix sentit, el potencial del metà retingut en l'anomenat "permafrost" o sòl gelat de la tundra àrtica, un gas que té un efecte hivernacle de 20 vegades més que el propi CO₂ també s'esmenta a la pel·lícula. En qualsevol cas hi ha 18 aspectes científics explicats amb gran qualitat i que converteixen la pel·lícula en un document divulgatiu excepcional:

- mesuraments de Roger Revelle de les concentracions de CO₂ en l'observatori de Mauna Loa
- mesures des de 1958.
- exemples de glaciars i muntanyes.
- testimonis de gel i càlcul de les característiques de l'atmosfera fa anys.

- evolució de la temperatura i concentracions de CO₂ en 1000 anys.
- evolució de la temperatura i concentracions de CO₂ en 650.000 anys.
- rècords de calor en el segle XX.
- escalfament oceànic huracans i "tor-nados".
- fenòmens meteorològics catastròfics.
- desgel de l'àrtic.
- moviments de circulació de corrents marines.
- canvis biològics sobre els ocells.
- canvis en els insectes i efectes en la vegetació.
- espècies tropicals i espècies invasores.
- virus possibles.
- enblanquiment del coral i efectes en els ecosistemes.
- canvis en l'Antàrtida.
- efectes de la desforestació.

També realitza una contundent denúncia de les fal·làcies del "negacionisme" evitant, això sí, parlar de les implicacions dels grups de pressió de les petroleres que hi ha al darrere.

5.- Una presentació d'alternatives (solucions) al problema del canvi climàtic.

Si l'aspecte més sòlid és el seu valor com a document de divulgació científica, el seu aspecte més feble, que ja hem esmentat, és la manca de rigor en l'anàlisi de les implicacions del problema. En aquest sentit és discutible tal com ho planteja perquè hi ha molt material que mostra que ens trobem davant d'una crisi global del capitalisme (i de civilització i d'espècie), crisi que no queda reduïda a un simple problema d'actualització tecnològica com apunten la pel·lícula. Les desigualtats en les taxes d'emissió entre el primer i el tercer món ni tan sols s'apunten; l'únic referent

que es considera (i no per casualitat) és Xina (que val a dir està en una etapa de creixement econòmic salvatge i en què el medi ambient es malmet sense contemplacions). Aquesta referència **es pot aprofitar animant a que es facin recerques a la premsa sobre la tragèdia ambiental xinesa**. És una llàstima que el film dediqui l'espai a les actuacions individuals que podem fer tots plegats per canviar la tendència en les 26 recomanacions finals (barrejades amb els títols de crèdit) en que no falta una referència a l'oració (un to profètic molt propi de la visió americana que per sort té la decència de contraposar-ho a la dita africana que diu que "mentre resis al menys belluguis les cames", es a dir, actuis). És evident que en aquest apartat de consell mentre sona la cançó oscaritzada de "Need To Wake Up" es centra en un canvi tecnològic que tingui un efecte acumulatiu que passa majorment a gran velocitat, en la part final de la seva exposició:

- efectes sobre la indústria del automòbil. Eficiència (el més detallat a un toc punyent a la manca de "competitivitat" de la indústria automobilística USA, i una altra picada d'ull, en aquest cas a un dels poders fàctics d'occident).

- eficiència electrodomèstics en ús final.
- eficiència de tecnologies d'ús final.
- eficiència en els vehicles de transport de passatgers.
- eficiència en altres tipus de transport.
- renovables
- captura del CO₂.

el que permet el pas (segons el gràfic que apareix en pantalla) del 2,6 al 0,9 de no se sap ben bé què. Aquí hem de dir que el discurs hauria d'haver estat més ben fonamentat. Però, potser llavors ja no seria una pel·lícula de Hollywood sinó un producte diferent com ho és.

Per a aspectes més socioecològics de les problemàtiques a les quals "Una veritat incòmoda" no s'endinsa hi ha bons materials fílmics per fer-ho. Per exemple, **podem recomanar THE CORPORATION de Mark Achbar y Jennifer Abbott (2003), basada en el llibre de Joel Bakan "The Corporation: the pathologica pursuit of profit and power",** la qual, per cert, es pot trobar en format DVD en la col·lecció de documentals de l'FNAC, i que és una denúncia despietada amb noms i casos concrets de com les multinacionals fan de les seves deixant darrera seu una estela de sofriment humà o ecològic. **Un altre cas que també il·lustra un documental recomanable és "China Blue" de Mi-**

parenti estar ben documentat i, paradoxalment, acaba incorrent en la mateixa acusació que pretén fer al moviment ecologista: crear un estat de por (hi ha una anàlisi crítica, molt recomanable, d'alguns aspectes de l'obra, en anglès, a la web de la "Union of Concerned Scientists" http://www.ucsusa.org/global_warming/science/crichton-thriller-state-of-fear.html).

L'aparició en escena d'Al Gore amb "Una veritat incòmoda" va fer caure al fons del pou aquesta obra i, de passada, va arrossegar-hi l'optimisme dels lobbies petrolers. Aquesta desfeta dialèctica, que ha propiciat una major responsabilitat científica davant de la realitat de l'escalfament global, continua suportant els lògics exabruptes del neocapitalisme salvatge.

Així, l'octubre del 2007 el jutge anglès Michael Burton va declarar que el film no era apta per a ser visionat a les escoles perquè contenia pifies científiques, arran de la denúncia interposada per un camioner anglès, i membre del consell de direcció d'una escola, anomenat Stewart Dimmock, sobre les implicacions d'aquest personatge i el seu partit (New Party) amb els grups de pressió petrolers **es pot obtenir informació en anglès a**

http://observer.guardian.co.uk/uk_news/story/0,2190770,00.html#article_continue i http://blog.dave.org.uk/archives/2007/10/more_on_stewart.html.

cha X. Peled (2005), de la mateixa col·lecció, sobre les condicions de treball d'una noia xinesa en una factoria de pantalons texans.

L'atac a Al Gore per provocar desorientació

Abans del film, el "lobby petrolier" va encarregar al novel·lista **Michael Crichton** que popularitzés la idea que el canvi climàtic és una invenció dels ecologistes per promoure el terrorisme global.

La seva novel·la **ESTADO DE MIEDO, publicat per Planeta (2005)** és realment lamentable, encara que

Malauradament, no és més que un altre intent més de desacreditar quelcom inqüestionable. Certament, hi ha detalls discutibles però en cap cas inversemblants. Per exemple, el IPCC inicialment reconeix no tenir en compte l'acceleració del desgel dels glacials per falta de models adequats (no perquè no sigui real). Predeia, a partir de la fusió dels gels d'una pujada en el nivell del mar de 0,2 a 0,5 m a finals del segle XXI. Un treball posterior publicat a Science calcula aquesta acceleració i dóna entre 0,5 i 1,5 m. Al Gore en tot moment ha estat molt ben assessorat i ha fet servir la seva influència i figura per disposar de dades poc divulgades.

Per altra banda cal saber que el IPCC, com a col·lectiu de científics, intenta elaborar els seus informes sobre el consens. Així té una escala per ponderar les seves afirmacions. La probabilitat més alta és quan hi ha un 95 % o més de consens entre tots ells, alta si és del 67 al 95 %, mitjana si és del 33 al 67 %, baixa del 5 al 33 % i molt baixa menor del 5 %. Però, que la probabilitat sigui molt baixa, no vol dir que es basi en estudis erronis, sinó que simplement encara no hi ha prou consens. I, de fet, el IPCC en els darrers anys ha canviat algunes de les seves afirmacions a mesura que s'anaven incrementant les proves i el consens ha augmentat. Així, cal situar l'atac a Al Gore en que mencionen dades que no tenen prou consens, però que en cap cas no tenen al darre- ra estudis científics, ni molt menys són errònies. Són dos conceptes diferents.

Les nou veritats incòmodes qüestionades segons el jutge anglès.

1. "Si l'Antàrtida o Groenlàndia es desgela el nivell s'aixecarà 6 metres." És el que diu el documental.

Miguel Delibes, director estació biològica de Doñana, ho té clar: http://actualidad.terra.es/ciencia/articulo/miguel_delibes_nivel_mar_podria_1264975.htm

Lonnie Thompson, glaciòleg en afirmacions a la BBC el 24 d'abril 2007 http://news.bbc.co.uk/1/spanish/science/newsid_6588000/6588091.stm

2) Necessitat d'evacuació de la població dels atolons del Pacífic

Abril 2004. Correu de la UNESCO. Aporta testimonis locals de com realment el nivell del mar s'ha incrementat en aquestes micro illes del Pacífic: http://portal.unesco.org/es/ev.php-URL_ID=21205&URL_DO=DO_TOPIC&URL_SECTION=201.html, 50 anys de temps. Informació de que hi ha plans i convenis per procedir quan sigui necessari.

3) L'afirmació de Gore de que el Corrent del Golf es podria aturar contradiu les hipòtesis apuntades pel IPCC que de moment afirma que són poc probables.

Peter Wadhams, professor de física dels oceans de la Universitat de Cambridge va emprar submarins de la marina britànica per fer mesures sota el gel àrtic en el mar de Groenlàndia i va mesurar que la velocitat del corrent oceànic està disminuint: <http://www.elmundo.es/elmundo/2005/05/08/ciencia/1115579765.html>

4) La connexió exacta entre els gràfics de que l'increment de CO₂ va lligat a un increment de la temperatura no està provada.

Lògicament, només tenim dades analítiques basades en una tècnica que permet mesurar la concentració del CO₂ en l'aire atrapat en el gel estratificat al continent Antàrtic. Aquesta és una qüestió estadística i matemàtica, no del model científic.

5) La fusió de les neus perpètuas del Kilimanjaro és només una conjuntura.

No són només les neus d'aquesta muntanya africana les que desapareixen. En realitat és un fenomen que s'observa a moltes altres cadenes muntanyoses. L'increment de la temperatura en aquestes regions n'és la causa. Les imatges dels satèl·lits són prou explícites.

http://earthobservatory.nasa.gov/Newsroom/NewImages/images.php3?img_id=10856

6) La dessecació del Llac Txad,

El canvi climàtic i la demanda creixent d'aigua d'aquest llac palesen una reducció dràstica de la seva superfície. Una reducció que no s'explica només per l'explotació de l'aigua. Les dades són prou explícites: <http://www.grida.no/climate/vitalafrica/english/14.htm>

7) La relació entre l'huracà Katrina i el canvi climàtic no està provada.

Lògicament és una qüestió discutible. Però el Centre Nacional de Recerques Atmosfèriques de Colorado i l'Institut Tecnològic de Geòrgia venen analitzant la freqüència i la força d'aquest fenomen natural des del 1990 i en els darrers anys s'ha incrementat notablement.

BBC Mundo http://news.bbc.co.uk/1/spanish/science/newsid_6921000/6921692.stm

8) No hi ha proves que els ossos polars s'ofeguin perquè els gels es fonen.

És evident que sobren els comentaris. Només cal veure que ja es comença a parlar de la possibilitat d'obrir al tràfic marítim la via àrtica, i que el 2005 es va poder constatar que el pol nord no era una massa de gel contínua sinó ben discontinua. Les mesures de satèl·lits ho deixen ben palès: <http://earthobservatory.nasa.gov/Study/ArcticIce/> http://nsidc.org/data/seaice_index/ Així, que els ossos blancs els falten els temps de gel estables i consistents com tenien abans.

9) El blanqueig dels esculls corallins no és per causes climàtiques

El corall és un animal molt sensible als canvis de temperatura. Per això els esculls corallins han quedat relegats a aigües tropicals someres i amb una climatologia estable. No hi ha un consens alt però no hi ha altres raons que els canvis en la temperatura marina per explicar aquesta mort prematura de tants i tants esculls corallins.

El IPCC explica perfectament en la seva Secció 1.4 del Resum Tècnic els graus de confiança científica i, en cap cas, cap d'aquestes acusacions es troben en el grau d'especulació en els informes dels científics d'arreu del món que estudien el clima.

Una pel·lícula recomanable

Tot en aquesta vida es pot mirar en precaució. Però és precisament el principi de precaució que ens hauria d'inspirar més les actuacions humanes. Utilitzem desenes de milers de compostos químics milers dels quals són sospitosos de ser perillosos. Estem generalitzant l'ús de plantes transgèniques sense haver pres la distància suficient. Malauradament, substàncies com el DDT, denunciades per Rachel Carson en el seu memorable llibre *PRIMAVERA SILENCIOSA*, o el cas de la talidomida que va provocar una generació de

nens i nens amb malformacions o l'ús indiscriminat de l'energia nuclear i els seus efectes (projectils amb urani empobrit, Txernobil, etc.) ens mostren que hem estat imprudents. "Una veritat incòmoda" és, més enllà de les prevençions que hem apuntat, un al·legat a la prudència, i una crida urgent a prendre l'escalfament global com una realitat.

No sabem si tenim 10 anys o menys per esmenar-ho, però tampoc podem oblidar la síndrome de la granota bullida que ens mostra que els batracis, pel fet de no ser capaços de percebre la temperatura per ser poiquiloterms, poden bullir-se vius i, per tant, morir sense adonar-se'n.

der gaudir les generacions futures.

Si del debat després de veure el film o llegir el llibre resulta que adoptem un estil de vida amb menys consum, potser tindrem l'esperança de que, com ens interpel·la al final del film: "com és que si ens vàrem adonar de que podíem canviar no ho vam fer".

Els detractors del film d'Al Gore són sempre empreses i grups polítics lligats al poder ambiciós de mantenir-nos esclaus als combustibles fòssils, per què no emprenguem la *Revolució Energètica* necessària, com propugnen Greenpeace i altres entitats ecologistes. El director Davis Guggenheim, ha fet una bona feina artística. Com tota obra és discutible en la seva forma però no en el fons. Només hem d'esperar que algun dia puguem pensar que vàrem iniciar un canvi social quan encara hi érem a temps.

Per tot això, la pel·lícula és una bona raó per adoptar comportaments que potencien l'estalvi energètic, l'ús de les energies renovables i un estil de vida més simple que redueixi la "petjada ecològica", que no és altra cosa que una mesura per visualitzar que estem cruspint-nos els recursos naturals que haurien de po-

Material elaborat per Miguel Muñoz Jordi Miralles

Amb la col·laboració de

Generalitat de Catalunya Departament de la Presidència Secretaria General de Joventut

Enllaços de l'ecologisme per una nova cultura de l'energia al nostre país

- Greenpeace (www.greenpeace.es)
- Ecologistes en Acció (www.ecologistesenaccio.cat)
- Eurosolar · Portal Energia Sostenible (www.energiasostenible.org)
- Fundació Terra (www.terra.org i www.josoclasolucia.com)
- Crisis energètica (www.crisisenergetica.com)

fitxa tècnica

- Títol original: *An Inconvenient Truth*
- Director: Davis Guggenheim
- Guió: Davis Guggenheim
- Música: Michael Brook
- Repartiment: Al Gore i altres
- Productora: Paramount Classics
- Duració: 100 min.
- País: Estados Unidos
- Any: 2006
- Disponible en DVD